

# 07

## การกำกับดูแลเมืองน่าอยู่: แนวคิดและกรณีศึกษา GOVERNANCE FOR LIVABLE CITY DEVELOPMENT: CONCEPTS AND CASE STUDIES

เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว<sup>a✉</sup>, วรฤกษ์ นุ้ยพิน<sup>b</sup> และ จิรภัทร บุญอาจ<sup>b</sup>

<sup>a</sup>คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

<sup>b</sup>บริษัท ไมล์ คอนซัลติ้ง กรุ๊ป จำกัด

Kiatanantha Lounkaew<sup>a✉</sup>, Worakrit Nuypin<sup>b</sup> and Jirapat Boonart<sup>b</sup>

<sup>a</sup>Faculty of Economics, Thammasart University

<sup>b</sup>Miles Consulting Group Co. Ltd.

✉ klounkaew@econ.tu.ac.th

---

วันที่รับ (received) 27 มิ.ย. 2568 วันที่แก้ไข (revised) 23 มิ.ย. 2569 วันที่ตอบรับ (accepted) 27 มิ.ย. 2569

## บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทสำคัญของการกำกับดูแลเมืองในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ โดยวิเคราะห์วิวัฒนาการ มิติสำคัญ และแนวทางนวัตกรรมต่าง ๆ ผ่านการทบทวนวรรณกรรมอย่างครอบคลุมและการวิเคราะห์กรณีศึกษาสามเมืองได้แก่ เมลเบิร์น เซี่ยงจู ร็อตเตอร์ดัม และศึกษาว่าการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อความน่าอยู่ของเมืองอย่างไร บทความเน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ความโปร่งใส การวางแผนแบบบูรณาการ กลยุทธ์การปรับตัวในการรับมือกับความท้าทายที่ซับซ้อนของเมือง และอภิปรายถึงแนวโน้มใหม่ในการกำกับดูแลเมือง เช่น เทคโนโลยีเมืองอัจฉริยะ รูปแบบการกำกับดูแลแบบเครือข่าย และแนวทางที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการกำกับดูแลที่เหมาะสมกับบริบทการมีวิสัยทัศน์ระยะยาว และการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย รวมถึงได้ระบุความท้าทายหลายประการในการดำเนินการกำกับดูแลเมืองที่มีประสิทธิภาพ บทความเสนอทิศทางการวิจัยในอนาคต การเปรียบเทียบในบริบทที่แตกต่างกัน การประเมินผลกระทบระยะยาวของรูปแบบการกำกับดูแล การพัฒนาตัวชี้วัดการประเมินที่ครอบคลุม และช่วยเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการที่การกำกับดูแลเมืองสามารถยกระดับความน่าอยู่ และให้ข้อมูลเชิงลึกที่มีคุณค่าสำหรับผู้กำหนดนโยบาย และนักวางแผนเมืองที่มุ่งมั่นสร้างเมืองที่ยั่งยืน ครอบคลุม และยืดหยุ่น

**คำสำคัญ :** การกำกับดูแลเมือง ความน่าอยู่ การพัฒนาที่ยั่งยืน การมีส่วนร่วมของประชาชน เมืองอัจฉริยะ

## Abstract

This academic article aims to analyze the critical role of urban governance in the development of livable cities. Through a comprehensive literature review and an analysis of three case studies- Melbourne, Cheongju, and Rotterdam-the article examines the evolution, key dimensions, and innovative approaches to urban governance, and explores how effective governance contributes to urban livability. The study emphasizes the importance of citizen participation, transparency, integrated planning, and adaptive strategies in addressing complex urban challenges. It also discusses emerging trends in urban governance, including smart city technologies, network governance models, and citizen-centered approaches. Furthermore, the article highlights the necessity of developing context-appropriate governance frameworks, adopting a long-term vision, and fostering collaboration among multiple stakeholders. Several challenges associated with implementing effective urban governance are identified and discussed. Finally, the article proposes future research directions, including comparative studies across different contexts, assessments of the long-term impacts of governance models, and the development of comprehensive evaluation indicators. The study contributes to a deeper understanding of how urban governance can enhance urban livability and provides valuable insights for policymakers and urban planners seeking to build sustainable, inclusive, and resilient cities.

**Keywords :** Urban Governance, Livability, Sustainable Development, Citizen Participation, Smart Cities

## บทนำ

ในยุคปัจจุบันเมืองต่างๆ ทั่วโลกกำลังเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อนและหลากหลาย อันเป็นผลมาจากการเติบโตของประชากรเมือง และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญและส่งผลกระทบในทางลบต่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนาและทวีปแอฟริกา ปรากฏการณ์นี้ทวีความรุนแรงของเหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้ว การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล และความผิดปกติของอุณหภูมิ ซึ่งเป็นความท้าทายต่อโครงสร้างพื้นฐานของเมือง (Abbasov, 2025) ผลกระทบที่ชัดเจนได้แก่ ความเข้มข้นของปริมาณน้ำฝนที่เพิ่มขึ้น คลื่นพายุซัดฝั่ง น้ำท่วม และปรากฏการณ์เกาะความร้อนในเมือง ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อระบบเมืองหลายส่วน (Shalaby & Aboelnaga, 2017) ผลกระทบเชิงลบเหล่านี้ก่อให้เกิดอุปสรรคที่สำคัญ โดยเฉพาะในประเทศยากจนที่ขาดแคลนทรัพยากรในการลดผลกระทบดังกล่าว และมีนัยสำคัญต่อการกำกับดูแลเมืองในประเทศที่มีรายได้น้อยและปานกลาง (Singh et al., 2022) ท่ามกลางความท้าทายเหล่านี้ แนวคิดเรื่อง “เมืองน่าอยู่” (Livable City) ได้กลายเป็นเป้าหมายสำคัญของนักวางแผนเมืองและผู้นำกำหนดนโยบายทั่วโลก เมืองน่าอยู่นั้นไม่เพียงแต่ต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนเท่านั้น แต่ยังต้องส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างสมดุล การบรรลุเป้าหมายนี้จำเป็นต้องอาศัยการกำกับดูแลเมือง (Urban Governance) ที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุม (Ioan-Franc et al., 2015)

การกำกับดูแลเมือง หมายถึงกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเมืองและชุมชนเมือง ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม ไปจนถึงประชาชนทั่วไป (Baud et al., 2021) การกำกับดูแลเมืองที่มีประสิทธิภาพจึงไม่เพียงเกี่ยวข้องกับการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและการให้บริการสาธารณะเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างกลไกที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบในการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของเมือง ด้วยเหตุนี้ การกำกับดูแลเมืองจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดว่าเมืองจะสามารถจัดการกับความท้าทายต่างๆ และพัฒนาไปสู่การเป็นเมืองน่าอยู่ได้อย่างไร (Mahmoudi et al., 2015)

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลเมืองถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากรูปแบบการบริหารจัดการแบบดั้งเดิมที่เน้นการควบคุมจากส่วนกลาง ไปสู่แนวทางที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นว่าความท้าทายของเมืองในปัจจุบันนั้นมีความซับซ้อนเกินกว่าที่ภาครัฐเพียงฝ่ายเดียวจะจัดการได้ (da Cruz et al., 2019) นอกจากนี้ การพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เพิ่มโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและยกระดับการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน ซึ่งนำไปสู่แนวคิดเรื่อง “การกำกับดูแลเมืองอัจฉริยะ” (Smart Urban Governance) ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเมืองและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (Toan & Nhu, 2020)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของการกำกับดูแลเมืองในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ โดยรวบรวมข้อมูลเชิงลึกประกอบด้วยบทความวิชาการด้านการกำกับดูแลเมืองและเมืองน่าอยู่ ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ในวารสารที่มีการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer-reviewed Journals) ในช่วงปี 2020-2025 และเริ่มจากการทบทวนวิวัฒนาการของแนวคิดการกำกับดูแลเมือง ตามด้วยการวิเคราะห์มิติสำคัญของการกำกับดูแลเมืองที่ส่งผลต่อความน่าอยู่ของเมือง จากนั้นจึงเป็นการนำเสนอกรณีศึกษาจากเมืองต่างๆ ทั่วโลก เพื่อแสดงให้เห็นถึงการนำแนวคิดเหล่านี้ไปปฏิบัติจริง นอกจากนี้ บทความนี้ยังอภิปรายถึงความท้าทายที่เมืองต่างๆ ต้องเผชิญในการพัฒนาระบบการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงแนวทาง

นวัตกรรมใหม่ๆ ในการกำกับดูแลเมืองที่กำลังเกิดขึ้น และในที่สุดท่าของบทความจะมีการนำเสนอทิศทางสำหรับการวิจัยในอนาคตเกี่ยวกับการกำกับดูแลเมืองและบทสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการกำกับดูแลเมืองที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่

## การกำกับดูแลเมือง

### 1. วิวัฒนาการของรูปแบบการกำกับดูแลเมือง

การกำกับดูแลเมืองได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อเมืองทั่วโลก การทำความเข้าใจวิวัฒนาการของรูปแบบการกำกับดูแลเมืองนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการสร้างเมืองน่าอยู่ เนื้อหาในส่วนนี้ เป็นการสำรวจการเปลี่ยนแปลงของแนวคิดและแนวปฏิบัติในการกำกับดูแลเมือง ตั้งแต่รูปแบบดั้งเดิมที่เน้นการควบคุมจากภาครัฐ ไปจนถึงแนวทางที่เน้นการมีส่วนร่วมและการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบัน

#### 1.1 การบริหารจัดการแบบดั้งเดิมที่เน้นภาครัฐเป็นศูนย์กลาง

ในช่วงต้นของศตวรรษที่ 20 การกำกับดูแลเมืองมักจะอยู่ภายใต้รูปแบบการบริหารจัดการแบบดั้งเดิมที่เรียกว่า “การบริหารรัฐกิจแบบดั้งเดิม” (Old Public Administration) แนวทางนี้มีลักษณะเด่น คือ การรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจไว้ที่หน่วยงานภาครัฐ โดยมีโครงสร้างองค์กรแบบลำดับชั้นที่ชัดเจน และเน้นการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด (Meijer et al., 2019) ภายใต้รูปแบบนี้ รัฐบาลท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐมีบทบาทเป็นผู้ให้บริการหลักและเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง แนวทาง OPA มีข้อดีในแง่ของความชัดเจนในการกำหนดความรับผิดชอบและการสร้างมาตรฐานในการให้บริการ อย่างไรก็ตาม แนวทางนี้มีข้อจำกัดหลายประการในบริบทของการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ประการแรก การรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจทำให้เกิดความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของชุมชนเมือง ประการที่สอง แนวทางนี้มักจะละเลยการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและภาคเอกชนในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งอาจนำไปสู่นโยบายที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ประการที่สาม การเน้นการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดอาจทำให้เกิดความล่าช้าในการตอบสนองต่อปัญหาเร่งด่วนหรือโอกาสใหม่ๆ ในการพัฒนาเมือง

นอกจากนี้ แนวทาง Old Public Administration ยังมีข้อจำกัดในการรับมือกับความซับซ้อนของปัญหาเมืองในปัจจุบัน เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ปัญหาเหล่านี้มักต้องการการทำงานร่วมกันระหว่างหลายภาคส่วนและการตัดสินใจที่รวดเร็วและยืดหยุ่น ซึ่งไม่สอดคล้องกับโครงสร้างแบบลำดับชั้นและการเน้นกฎระเบียบของ OPA (Baud et al., 2021) ข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้เกิดการค้นหาแนวทางในการกำกับดูแลเมืองรูปแบบใหม่ที่สามารถตอบสนองต่อความท้าทายของเมืองในศตวรรษที่ 21 ได้ดียิ่งขึ้น การตระหนักถึงข้อจำกัดของแนวทางการบริหารจัดการแบบดั้งเดิมนำไปสู่การเกิดขึ้นของแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ในช่วงปลายทศวรรษ 1980 และต้นทศวรรษ 1990 แนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลจากหลักการบริหารจัดการของภาคเอกชน โดยมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการให้บริการสาธารณะ (van Berckel Smit, 2023)

#### 1.2 การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management)

New Public Management เป็นการปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐที่นำเอาหลักการและเทคนิคการบริหารจัดการของภาคธุรกิจมาประยุกต์ใช้ แนวคิดนี้เน้นการวัดผลการดำเนินงาน การแข่งขันในการให้

บริการ และการมุ่งเน้นผลลัพธ์มากกว่ากระบวนการ (Chan & Hu, 2004) ในบริบทของการกำกับดูแลเมือง New Public Management นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงหลายประการ ดังนี้

1.2.1 การกระจายอำนาจ มีการถ่ายโอนอำนาจและความรับผิดชอบจากรัฐบาลกลางไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น ทำให้เมืองมีอิสระในการตัดสินใจและบริหารจัดการทรัพยากรมากขึ้น

1.2.2 การแปรรูปและการทำสัญญาจ้าง บริการสาธารณะบางส่วนถูกแปรรูปหรือจัดจ้างให้ภาคเอกชนดำเนินการ โดยมุ่งหวังว่าจะเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน

1.2.3 การมุ่งเน้นลูกค้า มีการปรับเปลี่ยนมุมมองให้เห็นประชาชนเป็น “ลูกค้า” ของบริการสาธารณะ นำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการให้บริการและการตอบสนองความต้องการของประชาชนมากขึ้น

1.2.4 การวัดผลการดำเนินงาน มีการนำเอาตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators - KPIs) มาใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐและการให้บริการสาธารณะ

แม้ว่า New Public Management ส่งผลให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพในหลายด้าน แต่ก็มีข้อวิจารณ์ว่าแนวทางนี้อาจละเลยมิติทางสังคมและความเป็นธรรมในการพัฒนาเมือง การให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพและการแข่งขันมากเกินไปอาจนำไปสู่การละเลยกลุ่มเปราะบางในสังคมและเพิ่มความเหลื่อมล้ำ (Lange, 2009) นอกจากนี้ การแปรรูปบริการสาธารณะบางครั้งอาจนำไปสู่ปัญหาด้านความรับผิดชอบและการเข้าถึงบริการของประชาชน ในบริบทของการพัฒนาเมืองนำอยู่ NPM มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ในแง่บวก การเพิ่มประสิทธิภาพและการตอบสนองความต้องการของประชาชนสามารถนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพชีวิตในเมือง ในทางตรงข้าม การมุ่งเน้นผลลัพธ์ระยะสั้นและการวัดผลเชิงปริมาณอาจไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว Yim et al. (2015) จึงเสนอว่าการพัฒนาเมืองนำอยู่จำเป็นต้องคำนึงถึงมิติทางสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ซึ่งไม่สามารถวัดได้ด้วยตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ด้วยข้อจำกัดเหล่านี้ จึงนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดการกำกับดูแลเมืองที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและความร่วมมือระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมากขึ้น ซึ่งจะได้นำถึงในหัวข้อถัดไป

### 1.3 การกำกับดูแลแบบร่วมมือ (Collaborative governance)

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 แนวคิดการกำกับดูแลแบบร่วมมือ (Collaborative Governance) ได้รับความสนใจมากขึ้นในการจัดการเมือง แนวคิดนี้เน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนาเมือง โดยตระหนักว่าความท้าทายของเมืองในปัจจุบันมีความซับซ้อนเกินกว่าที่ภาคส่วนใดภาคส่วนหนึ่งจะจัดการได้โดยลำพัง ซึ่งการกำกับดูแลแบบร่วมมือเป็นการตอบสนองต่อความซับซ้อนของปัญหาเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Baud et al., 2021) แนวทางนี้ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่ยืดหยุ่นและปรับตัวได้ ซึ่งสามารถตอบสนองต่อความท้าทายที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ดีกว่าโครงสร้างแบบลำดับชั้นแบบดั้งเดิม การกำกับดูแลแบบร่วมมือในบริบทของการพัฒนาเมืองนำอยู่ ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังแสดงในตารางที่ 1

### ตารางที่ 1: ลักษณะสำคัญของการกำกับดูแลแบบร่วมมือในบริบทของการพัฒนาเมืองน่าอยู่

| ลักษณะสำคัญ                                     | คำอธิบาย                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย | การกำกับดูแลแบบร่วมมือเปิดโอกาสให้ตัวแทนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ทำให้นโยบายและโครงการพัฒนาเมืองสะท้อนมุมมองและความต้องการที่หลากหลายมากขึ้น |
| การแบ่งปันความรู้และทรัพยากร                    | แนวทางนี้ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความเชี่ยวชาญ และทรัพยากรระหว่างภาคส่วนต่างๆ ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาและพัฒนานวัตกรรม                                        |
| ความยืดหยุ่นและการปรับตัว                       | โครงสร้างการกำกับดูแลแบบร่วมมือมักมีความยืดหยุ่นมากกว่า ทำให้สามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ได้อย่างรวดเร็วเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง                                                  |
| การสร้างฉันทามติ                                | การกำกับดูแลแบบร่วมมือเน้นการสร้างฉันทามติระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งช่วยเพิ่มการยอมรับและส่งเสริมความยั่งยืนของนโยบาย แผนการตัดสินใจแบบจากบนลงล่าง                       |

ตัวอย่างของการนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ สามารถเห็นได้จากกรณีของเมืองเซียงจู (Cheongju) ในเกาหลีใต้ (Yim et al., 2015) เมืองนี้ได้พัฒนาแผนแม่บทเมืองสีเขียว (Green City Master Plan) โดยใช้กระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลากหลายภาคส่วน รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้เชี่ยวชาญ และองค์กรภาคประชาสังคม ผ่านการจัดตั้งคณะทำงานวางแผนนโยบายสำหรับเมืองสีเขียว แนวทางนี้ช่วยให้เมืองสามารถพัฒนานโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและส่งเสริมความยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม การกำกับดูแลแบบร่วมมือมีความท้าทายในตนเอง การสร้างความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายอาจเป็นเรื่องยาก โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์หรือมีความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องอำนาจและทรัพยากร (da Cruz et al., 2019) นอกจากนี้ กระบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมอาจใช้เวลานานและมีค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ต้องการการตอบสนองอย่างรวดเร็ว

#### 1.4 การกำกับดูแลแบบเปิดในยุคดิจิทัล (Digital Open Governance)

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในการกำกับดูแลเมือง จนนำไปสู่การพัฒนาแนวคิดการกำกับดูแลแบบเปิด (Open Governance) ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มความโปร่งใส ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และยกระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเมือง Meijer et al. (2019) นำเสนอแนวคิดการกำกับดูแลแบบเปิดว่าเป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในยุคข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2: ลักษณะสำคัญของการกำกับดูแลแบบเปิดในยุคดิจิทัล

| ลักษณะสำคัญ                                         | คำอธิบาย                                                                                                          |
|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ความเปิดกว้างอย่างสุดขีด (Radical Openness)         | การเปิดเผยข้อมูลและกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐอย่างกว้างขวาง ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย    |
| ปัญญาที่เชื่อมโยง (Connected Intelligence)          | การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเชื่อมโยงความรู้และความเชี่ยวชาญจากแหล่งต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อแก้ปัญหาเมืองที่ซับซ้อน |
| การมีส่วนร่วมเชิงดิจิทัล (Digital Altruism)         | การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาเมืองผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล                                     |
| การมีส่วนร่วมเชิงดิจิทัล (Digital Altruism)         | การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาเมืองผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล                                     |
| การปรึกษาหารือแบบกระจาย (Crowdsourced Deliberation) | การใช้เทคโนโลยีเพื่อเปิดพื้นที่ให้เกิดการอภิปรายและตัดสินใจร่วมกันในวงกว้าง                                       |

ตัวอย่างของการนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ สามารถเห็นได้จากกรณีของเมืองเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ ที่ได้พัฒนาแพลตฟอร์ม “City-as-a-Platform” ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคธุรกิจมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมและบริการเมือง โครงการ “Smart Kalasatama” เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Jiang et al., 2019)

อย่างไรก็ตาม การกำกับดูแลแบบเปิดก็มีความท้าทายของมันเอง โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของข้อมูล นอกจากนี้ ยังมีคำถามเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide) ที่อาจทำให้กลุ่มคนบางกลุ่มถูกกีดกันจากกระบวนการมีส่วนร่วม การพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไปอาจนำไปสู่การละเลยมิติทางสังคมและวัฒนธรรมที่สำคัญในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ (Birkmann et al., 2010) การพัฒนาของแนวคิดการกำกับดูแลเมืองจาก”การบริหารรัฐกิจแบบดั้งเดิม ไปสู่การจัดการภาครัฐแนวใหม่และต่อมาเป็นการกำกับดูแลแบบร่วมมือและแบบเปิด สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการตอบสนองต่อความท้าทายที่ซับซ้อนขึ้นของการพัฒนาเมืองน่าอยู่ แต่ละแนวคิดมีจุดแข็งและข้อจำกัดของตัวเอง ดังนั้น การพัฒนาเมืองน่าอยู่ในปัจจุบันจึงต้องอาศัยการผสมผสานแนวคิดต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างรูปแบบการกำกับดูแลที่เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของแต่ละเมือง โดยคำนึงถึงทั้งประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2. มิติสำคัญของการกำกับดูแลเมืองเพื่อความน่าอยู่

การพัฒนาเมืองให้น่าอยู่นั้นต้องอาศัยการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมหลายมิติ ในส่วนนี้ พิจารณาจากมิติสำคัญของการกำกับดูแลเมืองที่ส่งผลโดยตรงต่อความน่าอยู่ ประกอบด้วย 6 มิติหลัก ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนและความครอบคลุม

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการกำกับดูแลเมืองที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมไม่เพียงแต่เพิ่มความชอบธรรมให้กับการตัดสินใจเท่านั้น แต่ยังช่วยให้นโยบายและโครงการ

ต่างๆ ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้ดีขึ้น (Baud et al., 2021) ตัวอย่างเช่น เมืองเซียงจู ประเทศเกาหลีใต้ ในการพัฒนาแผนแม่บทเมืองสีเขียว เมืองนี้ได้จัดตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม นอกจากนี้ ยังมีการจัดการสำรวจความคิดเห็น และการประชุมสาธารณะเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนโดยตรง วิธีการนี้ช่วยให้แผนพัฒนาเมืองสะท้อนความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมที่แท้จริงต้องครอบคลุมทุกกลุ่มในสังคม (Lange, 2009) รวมถึงกลุ่มชายขอบและผู้ด้อยโอกาส การละเลยกลุ่มเหล่านี้อาจนำไปสู่นโยบายที่เพิ่มความเหลื่อมล้ำและลดทอนความน่าอยู่ของเมืองโดยรวม (Yim et al., 2015)

## 2.2 ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ

ความโปร่งใสและความรับผิดชอบเป็นหัวใจสำคัญของการกำกับดูแลเมืองที่ดี ความโปร่งใสไม่เพียงแต่ช่วยป้องกันการทุจริตเท่านั้น แต่ยังสร้างความไว้วางใจระหว่างรัฐบาลและประชาชน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาเมืองที่น่าอยู่ (da Cruz et al., 2019) ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีเปิดโอกาสใหม่ๆ ในการเพิ่มความโปร่งใส แนวคิด “ความเปิดกว้างอย่างสุดขีด” (Radical Openness) หมายถึงการเปิดเผยข้อมูลและกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐอย่างกว้างขวางผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ตัวอย่างเช่น เมืองเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ ได้พัฒนาแพลตฟอร์มข้อมูลเปิด (Open Data Platform) ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลเมืองได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งไม่เพียงแต่เพิ่มความโปร่งใสเท่านั้น แต่ยังเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมนำข้อมูลไปพัฒนานวัตกรรมและบริการใหม่ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (Meijer et al., 2019)

## 2.3 การวางแผนและการกำหนดนโยบายแบบบูรณาการ

การพัฒนาเมืองที่น่าอยู่ต้องอาศัยการวางแผนและการกำหนดนโยบายที่บูรณาการหลายมิติเข้าด้วยกัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ความสำคัญของการบูรณาการนโยบายด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้ากับการวางแผนเมือง ตัวอย่างเช่น เมืองร็อตเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้พัฒนากลยุทธ์การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่บูรณาการเข้ากับการพัฒนาเมืองในทุกมิติ ตั้งแต่การออกแบบอาคาร การจัดการน้ำ ไปจนถึงการพัฒนาพื้นที่สีเขียว การบูรณาการนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้เมืองรับมือกับความท้าทายด้านสภาพภูมิอากาศได้ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผ่านการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมืองและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ให้แก่ผู้อยู่อาศัยในเมืองนั้น (Birkmann et al., 2010)

## 2.4 ความยั่งยืนและความยืดหยุ่น

ความยั่งยืนและความยืดหยุ่นเป็นมิติสำคัญของการกำกับดูแลเมืองที่น่าอยู่ในระยะยาว เมืองต้องพัฒนาความสามารถในการปรับตัวและฟื้นตัวจากความท้าทายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ หรือวิกฤตสุขภาพ ตัวอย่างเช่น นครนิวยอร์กของเมืองร็อตเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้พัฒนากลยุทธ์การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ครอบคลุมการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อป้องกันน้ำท่วมและการพัฒนานวัตกรรม เช่น “ลานน้ำ” (Water Plazas) ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะที่สามารถกักเก็บน้ำในช่วงฝนตกหนักและเป็นพื้นที่นันทนาการในช่วงปกติ แนวทางนี้ไม่เพียงแต่เพิ่มความยืดหยุ่นของเมืองต่อภัยน้ำท่วม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนผ่านการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง (Birkmann et al., 2010)

## 2.5 เทคโนโลยีเมืองอัจฉริยะและการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน

การใช้เทคโนโลยีเมืองอัจฉริยะและการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลเป็นฐานกำลังกลายเป็นมิติสำคัญของการกำกับดูแลเมืองสมัยใหม่ เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเมืองและส่งเสริม

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Meijer et al., 2019) ตัวอย่างเช่นกรณีของเมืองเฮลซิงกิ ประเทศฟินแลนด์ ได้พัฒนาแพลตฟอร์ม “City-as-a-Platform” ซึ่งเป็นระบบนิเวศดิจิทัลที่เชื่อมโยงข้อมูลจากหลายแหล่งเข้าด้วยกัน ทั้งจากเซ็นเซอร์ในเมือง ข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ และข้อมูลที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้าง (Crowdsourced Data) แพลตฟอร์มนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้เมืองสามารถจัดการบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ยังเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนและประชาชนสามารถพัฒนานวัตกรรมและบริการใหม่ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตในเมือง (Jiang et al., 2019) อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลในการกำกับดูแลเมืองต้องคำนึงถึงประเด็นด้านความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยของข้อมูล และความเท่าเทียมในการเข้าถึงเทคโนโลยี การละเลยประเด็นเหล่านี้อาจนำไปสู่การเพิ่มความเหลื่อมล้ำในสังคมและลดทอนความน่าอยู่ของเมืองโดยรวม (Baud et al., 2021)

## 2.6 การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมเป็นมิติสำคัญของการกำกับดูแลเมืองที่มีประสิทธิภาพ ความท้าทายของเมืองในปัจจุบันมีความซับซ้อนเกินกว่าที่ภาคส่วนใดภาคส่วนหนึ่งจะจัดการได้โดยลำพัง (da Cruz et al., 2019) อย่างเช่นกรณีของเมืองเซี่ยงจู่ ประเทศเกาหลีใต้ ได้พัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ประกอบด้วยตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการพัฒนาแผนแม่บทเมืองสีเขียว นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาโครงการด้านสิ่งแวดล้อมและพลังงานสะอาด ซึ่งช่วยให้เมืองสามารถบรรลุเป้าหมายด้านความยั่งยืนได้เร็วขึ้น (Yim et al., 2015)

มิติต่างๆ ของการกำกับดูแลเมืองที่กล่าวมานี้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด การพัฒนาเมืองน่าอยู่จำเป็นต้องคำนึงถึงทุกมิติอย่างบูรณาการ โดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของแต่ละเมือง การกำกับดูแลเมืองที่มีประสิทธิภาพจึงต้องอาศัยทั้งวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างเมืองที่น่าอยู่และยั่งยืนสำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม

# กรณีศึกษาเมืองน่าอยู่และการวิเคราะห์

## 1. กรณีศึกษา เมลเบิร์น ออสเตรเลีย

เมลเบิร์นเป็นเมืองตัวอย่างที่น่าสนใจโดยได้รับการยอมรับว่ามีความน่าอยู่สูง และได้รับการจัดอันดับให้เป็นเมืองน่าอยู่ที่สุดในโลกหลายปีติดต่อกัน กรณีศึกษานี้วิเคราะห์แนวทางการกำกับดูแลเมืองของเมลเบิร์นที่นำไปสู่ความสำเร็จดังกล่าว

### 1.1 ภูมิหลังการกำกับดูแลเมืองของเมลเบิร์น

เมลเบิร์นมีประวัติศาสตร์ยาวนานในการวางแผนเมืองที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ความน่าอยู่ของเมลเบิร์นไม่ใช่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ แต่เป็นผลมาจากการวางแผนและการตัดสินใจเชิงนโยบายในอดีต เช่น การรักษาระบบรถรางไว้หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ในขณะที่เมืองอื่นๆ หลายแห่งเลือกที่จะรื้อถอนระบบดังกล่าว การตัดสินใจนี้ส่งผลให้เมลเบิร์นมีระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพและเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความน่าอยู่ของเมือง (Sintusingha et al., 2017)

### 1.2 กลยุทธ์และแนวคิดริเริ่มด้านความน่าอยู่

เมลเบิร์นได้พัฒนากลยุทธ์และแนวคิดริเริ่มหลายประการเพื่อส่งเสริมความน่าอยู่ของเมือง ดังนี้

1.2.1 การพัฒนาพื้นที่สาธารณะ เมืองได้ลงทุนอย่างมากในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะในย่านใจกลางเมือง การออกแบบพื้นที่เหล่านี้เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับคนเดินเท้าและส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

1.2.2 นโยบายที่อยู่อาศัยแบบผสมผสาน เมลเบิร์นมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่หลากหลาย เพื่อรองรับประชากรที่มีรายได้และความต้องการแตกต่างกัน นโยบายนี้ช่วยลดการแบ่งแยกทางสังคมและส่งเสริมความหลากหลายในชุมชน

1.2.3 การส่งเสริมวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ เมืองได้ลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวัฒนธรรมและส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยสร้างบรรยากาศที่มีชีวิตชีวาและดึงดูดคนรุ่นใหม่

1.2.4 การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เมลเบิร์นดำเนินการตามเป้าหมายให้เป็นเมืองคาร์บอนเป็นกลางภายในปี 2050 เช่น การปรับปรุงประสิทธิภาพพลังงานของอาคาร และการขยายพื้นที่สีเขียวในเมือง

### 1.3 ความท้าทายและความสำเร็จในการกำกับดูแลเพื่อความน่าอยู่

แม้ว่าเมลเบิร์นจะประสบความสำเร็จในการสร้างเมืองน่าอยู่ แต่ก็ยังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ความน่าอยู่ของเมลเบิร์นไม่ได้กระจายตัวอย่างเท่าเทียมกันทั่วทั้งเมือง โดยเฉพาะในชานเมืองที่มีการพึ่งพารถยนต์ส่วนตัวสูงและมีการเข้าถึงบริการสาธารณะที่จำกัดกว่า (Sintusingha et al., 2017) อย่างไรก็ตาม เมลเบิร์นได้พยายามแก้ไขปัญหาเหล่านี้ผ่านการกำกับดูแลเมืองที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่

1.3.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เมืองได้พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งช่วยให้นโยบายและโครงการต่างๆ สะท้อนความต้องการของชุมชนได้ดีขึ้น

1.3.2 การบูรณาการนโยบาย เมลเบิร์นได้พัฒนาแผนยุทธศาสตร์ที่บูรณาการนโยบายด้านต่างๆ เข้าด้วยกัน เช่น การขนส่ง การใช้ที่ดิน และการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและครอบคลุม

1.3.3 การใช้เทคโนโลยีและข้อมูล เมืองได้ลงทุนในการพัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเมืองและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ความสำเร็จของเมลเบิร์นในการสร้างเมืองน่าอยู่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการกำกับดูแลเมืองที่มีวิสัยทัศน์ระยะยาว การมีส่วนร่วมของประชาชน และการบูรณาการนโยบายในมิติที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม กรณีของเมลเบิร์นยังชี้ให้เห็นว่าการสร้างเมืองน่าอยู่เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและต้องปรับตัวให้เข้ากับความท้าทายใหม่ได้อย่างเหมาะสมและทันเวลา

## 2. กรณีศึกษา เชียงจู ประเทศเกาหลีใต้

เมืองเชียงจู (Cheongju) ในประเทศเกาหลีใต้เป็นตัวอย่างที่น่าสนใจของเมืองขนาดกลางที่กำลังมุ่งสู่การเป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน กรณีศึกษานี้วิเคราะห์แนวทางการกำกับดูแลเมืองของเชียงจูในการพัฒนาแผนแม่บทเมืองสีเขียว (Green City Master Plan) และการดำเนินการตามแผนดังกล่าว กรณีศึกษานี้วิเคราะห์แนวทางการกำกับดูแลเมืองของเชียงจูที่นำไปสู่ความสำเร็จดังกล่าว

### 2.1 แผนแม่บทเมืองสีเขียวและแนวทางการกำกับดูแล

การพัฒนาแผนแม่บทเมืองสีเขียวของเชียงจู ซึ่งเป็นการพยายามในการปรับเปลี่ยนเมือง

สู่การเป็น “เมืองหลวงสีเขียว” ของเกาหลีใต้ (Yim et al., 2015) แผนนี้มีลักษณะสำคัญดังนี้

2.1.1 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เชียงจูได้จัดตั้งคณะทำงานวางแผนนโยบายสำหรับเมืองสีเขียว (Policy Planning Corps for a Green City) ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้เชี่ยวชาญ และตัวแทนจากภาคประชาสังคม กระบวนการนี้ช่วยให้มั่นใจว่าแผนที่พัฒนาขึ้นสะท้อนมุมมองและความต้องการที่หลากหลายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม

2.1.2 การบูรณาการมิติต่างๆ ของการพัฒนาเมือง แผนแม่บทครอบคลุมหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.1.3 การใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงปริมาณ เชียงจูได้ใช้กระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น (Analytic Hierarchy Process - AHP) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของนโยบายต่างๆ วิธีการนี้ช่วยให้การตัดสินใจมีความเป็นระบบและโปร่งใสมากขึ้น

## 2.2 การดำเนินการตามแนวคิดริเริ่มด้านความยั่งยืน

แผนแม่บทเมืองสีเขียวของเชียงจูได้นำไปสู่การดำเนินการหลายประการเพื่อส่งเสริมความยั่งยืนและความน่าอยู่ของเมือง ดังนี้

2.2.1 การพัฒนาระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในท้องถิ่น เชียงจูได้ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุนการเกษตรในเมืองเพื่อลดการพึ่งพาพลังงานฟอสซิลและเพิ่มความมั่นคงทางอาหาร

2.2.2 การปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะ เมืองได้ลงทุนในการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมการใช้จักรยานและการเดินเท้า

2.2.3 การเพิ่มพื้นที่สีเขียว เชียงจูได้ดำเนินโครงการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง ทั้งการสร้างสวนสาธารณะใหม่และการปรับปรุงพื้นที่เสื่อมโทรมให้เป็นพื้นที่สีเขียว

2.2.4 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน เมืองได้พัฒนาโครงการต่างๆ ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการปลูกต้นไม้ในชุมชนและโครงการรีไซเคิลขยะ

## 2.3 ผลลัพธ์และบทเรียนที่ได้รับ

การดำเนินการตามแผนแม่บทเมืองสีเขียวของเชียงจูได้นำมาซึ่งผลลัพธ์ที่น่าพอใจในหลายด้าน ดังนี้

2.3.1 การปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม เชียงจูสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและปรับปรุงคุณภาพอากาศได้อย่างมีนัยสำคัญ

2.3.2 การเพิ่มพูนคุณภาพชีวิต การเพิ่มพื้นที่สีเขียวและการปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะได้ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

2.3.3 การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ นโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจสีเขียวได้นำไปสู่การสร้างงานใหม่ๆ ในอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

บทเรียนสำคัญที่ได้รับจากกรณีของเชียงจูคือความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการวางแผนและการดำเนินนโยบาย การบูรณาการมิติต่างๆ ของการพัฒนาเมือง และการใช้เครื่องมือวิเคราะห์เชิงปริมาณในการตัดสินใจเชิงนโยบาย นอกจากนี้ ความสำเร็จของเชียง

จูงยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีวิสัยทัศน์ระยะยาวและความมุ่งมั่นในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม เชียงจูงยังคงเผชิญกับความท้าทายในการรักษาสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นประเด็นที่เมืองต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาต่อไปในอนาคต (Yim et al., 2015)

### 3. กรณีศึกษา ร็อตเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์

ร็อตเตอร์ดัมเป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของเมืองที่ใช้การกำกับดูแลเมืองแบบปรับตัว (Adaptive Urban Governance) เพื่อรับมือกับความท้าทายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการน้ำและการป้องกันน้ำท่วม กรณีศึกษานี้วิเคราะห์แนวทางของร็อตเตอร์ดัมในการบูรณาการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้ากับการวางแผนเมือง

#### 3.1 การกำกับดูแลเมืองแบบปรับตัวเพื่อความยืดหยุ่นต่อสภาพภูมิอากาศ

แนวทางของร็อตเตอร์ดัมในการพัฒนากลยุทธ์การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ (Birkmann et al., 2010)

3.1.1 การบูรณาการนโยบาย ร็อตเตอร์ดัมได้บูรณาการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้ากับนโยบายการพัฒนาเมืองในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการวางผังเมือง การออกแบบอาคาร หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

3.1.2 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เมืองได้พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง โดยให้ภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาและดำเนินการตามกลยุทธ์การปรับตัว

3.1.3 การใช้ความรู้และนวัตกรรม ร็อตเตอร์ดัมได้ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและภาคเอกชนในการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการจัดการน้ำและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

3.1.4 ความยืดหยุ่นและการเรียนรู้ กลยุทธ์ของเมืองมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามข้อมูลและสถานการณ์ใหม่ๆ โดยมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

#### 3.2 กลยุทธ์การจัดการน้ำและการป้องกันน้ำท่วม

ร็อตเตอร์ดัมได้พัฒนากลยุทธ์การจัดการน้ำที่ครอบคลุมและนวัตกรรม ซึ่งรวมถึง

3.2.1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแบบหลายหน้าที่ เช่น “ลานน้ำ” (Water Plazas) ที่ทำหน้าที่เป็นทั้งพื้นที่สาธารณะสำหรับนันทนาการและพื้นที่รับน้ำในช่วงที่มีฝนตกหนัก

3.2.2 การส่งเสริมอาคารลอยน้ำ เมืองได้สนับสนุนการพัฒนาอาคารที่สามารถลอยน้ำได้ในพื้นที่เสี่ยงน้ำท่วม เป็นการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับน้ำแทนที่จะพยายามต้านทานน้ำ

3.2.3 การพัฒนาพื้นที่สีเขียวและสีน้ำเงิน เมืองได้เพิ่มพื้นที่สีเขียวและแหล่งน้ำในเมือง ซึ่งนอกจากจะช่วยในการจัดการน้ำแล้ว ยังช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน

3.2.4 การปรับปรุงระบบป้องกันน้ำท่วม ร็อตเตอร์ดัมได้ลงทุนในการปรับปรุงระบบเขื่อนและประตูระบายน้ำ โดยใช้เทคโนโลยีล่าสุดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันน้ำท่วม

3.3 การบูรณาการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้ากับการวางแผนเมือง  
ร็อตเตอร์ดัมได้บูรณาการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้ากับการวางแผนเมืองในหลายระดับ

3.3.1 ระดับนโยบาย เมืองได้พัฒนา “Rotterdam Climate Initiative” เป็นกรอบนโยบายที่ครอบคลุมทั้งการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพ

## ภูมิอากาศ

3.3.2 ระดับการวางผังเมือง การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้ถูกบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของการวางผังเมือง โดยมีการกำหนดพื้นที่รับน้ำ การวางแผนการใช้ที่ดินที่คำนึงถึงความเสี่ยงจากน้ำท่วม และการกำหนดมาตรฐานการก่อสร้างที่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

3.3.3 ระดับโครงการ เมืองได้ริเริ่มโครงการนำร่องหลายโครงการเพื่อทดสอบแนวทางใหม่ๆ ในการปรับตัว เช่น โครงการ “Floating Pavilion” ที่เป็นตัวอย่างของอาคารลอยน้ำที่ยั่งยืน

ความสำเร็จของรีดเดอร์ดัมในการบูรณาการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เข้ากับการวางแผนเมืองเป็นผลมาจากการมีวิสัยทัศน์ระยะยาว การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ และการใช้นวัตกรรมในการแก้ปัญหา (Birkmann et al., 2010) แนวทางนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้เมืองสามารถรับมือกับความท้าทายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ๆ อย่างไรก็ตาม การปรับใช้แนวทางของรีดเดอร์ดัมในบริบทอื่นๆ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์ สังคม และเศรษฐกิจของแต่ละเมือง และต้องปรับให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น

## การอภิปรายเมืองน่าอยู่

### 1. ความท้าทายในการกำกับดูแลเมืองเพื่อความน่าอยู่

การกำกับดูแลเมืองเพื่อสร้างเมืองน่าอยู่นั้นเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ซึ่งผู้กำหนดนโยบายและนักวางแผนเมืองต้องตระหนักและหาวิธีรับมือ ในส่วนนี้จะอภิปรายถึงความท้าทายสำคัญที่พบในการกำกับดูแลเมืองเพื่อความน่าอยู่

#### 1.1 การสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับความเท่าเทียมทางสังคม

หนึ่งในความท้าทายสำคัญคือการสร้างสมดุลระหว่างการส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและการรักษาความเท่าเทียมทางสังคม การมุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเดียวอาจนำไปสู่การเพิ่มความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเฉพาะในเมืองที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว (Lang, 2009) ตัวอย่างเช่น ในกรณีของเมลเบิร์น แม้เมืองได้รับการยกย่องว่าเป็นเมืองน่าอยู่ แต่ยังไม่มีความเท่าเทียมกันระหว่างพื้นที่ใจกลางเมืองที่ได้รับการพัฒนาอย่างดีกับชานเมืองที่อาจขาดการเข้าถึงบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ (Sintusingha et al., 2017) การแก้ไขปัญหาที่อาศัยนโยบายที่ครอบคลุมและเป็นธรรม เช่น การพัฒนาที่อยู่อาศัยราคาประหยัด การลงทุนในระบบขนส่งสาธารณะที่เชื่อมต่อทั่วถึง และการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจไปยังพื้นที่ชานเมือง

#### 1.2 การจัดการกับการเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็วและความต้องการโครงสร้างพื้นฐาน

การเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา สร้างความท้าทายอย่างมากในการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะที่เพียงพอ หลายเมืองต้องเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัย ระบบขนส่งที่ไม่เพียงพอ และการเข้าถึงน้ำสะอาดและสุขาภิบาลที่จำกัด (Baud et al., 2021) การแก้ไขปัญหาต้องอาศัยการวางแผนเชิงรุกและการลงทุนอย่างมีกลยุทธ์ เมืองจำเป็นต้องพัฒนาแผนแม่บทระยะยาวที่คาดการณ์การเติบโตในอนาคตและวางแผนโครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกัน นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนก็เป็น

แนวทางที่หลายเมืองนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการโครงสร้างพื้นฐาน

### 1.3 การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นความท้าทายสำคัญที่เมืองต่างๆ ทั่วโลกต้องเผชิญ Birkmann et al. (2010) เน้นย้ำว่าเมืองจำเป็นต้องพัฒนากลยุทธ์การปรับตัวที่ครอบคลุมเพื่อรับมือกับความเสียหายจากภัยธรรมชาติที่เพิ่มขึ้น เช่น น้ำท่วม คลื่นความร้อน และภัยแล้ง กรณีศึกษาของรีโอเดจาเนโรแสดงให้เห็นถึงแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการบูรณาการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้ากับการวางแผนเมือง อย่างไรก็ตาม การนำแนวทางนี้ไปใช้ในบริบทอื่นๆ อาจเป็นความท้าทาย โดยเฉพาะในเมืองที่มีทรัพยากรจำกัดหรือขาดความตระหนักเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศ

### 1.4 การสร้างกระบวนการตัดสินใจที่ครอบคลุมและมีส่วนร่วม

แม้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นองค์ประกอบสำคัญของการกำกับดูแลเมืองที่ดี แต่การสร้างกระบวนการตัดสินใจที่ครอบคลุมและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงยังคงเป็นความท้าทาย หลายเมืองยังคงมีปัญหาในการสร้างการมีส่วนร่วมที่มีความหมาย โดยเฉพาะกับกลุ่มชายขอบและผู้ด้อยโอกาส (da Cruz et al., 2019) การแก้ไขปัญหานี้ต้องอาศัยความพยายามในการสร้างช่องทางการมีส่วนร่วมที่หลากหลายและเข้าถึงได้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอาจช่วยเพิ่มการเข้าถึง แต่ต้องระวังไม่ให้เกิดการกีดกันทางดิจิทัล นอกจากนี้ การสร้างความเข้าใจและความตระหนักในหมู่ประชาชนเกี่ยวกับความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลเมืองก็เป็นสิ่งสำคัญ ความท้าทายเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการสร้างเมืองน่าอยู่เป็นงานที่ซับซ้อนและต้องการความพยายามอย่างต่อเนื่อง การกำกับดูแลเมืองที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของประชาชน การเรียนรู้จากประสบการณ์ของเมืองต่างๆ ทั่วโลกและการปรับใช้แนวปฏิบัติที่ดีให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นจะเป็นกุญแจสำคัญในการรับมือกับความท้าทายเหล่านี้

## 2. นวัตกรรมในการกำกับดูแลเมือง

ในการรับมือกับความท้าทายที่ซับซ้อนของการพัฒนาเมืองน่าอยู่ เมืองต่างๆ ทั่วโลกได้พัฒนาแนวทางนวัตกรรมในการกำกับดูแลเมือง ส่วนนี้จะนำเสนอแนวทางที่น่าสนใจที่มีศักยภาพในการยกระดับการกำกับดูแลเมืองน่าอยู่

### 2.1 การกำกับดูแลเมืองอัจฉริยะและบทบาทของเทคโนโลยี

การกำกับดูแลเมืองอัจฉริยะ (Smart Urban Governance) เป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา แนวคิดนี้เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเมืองและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน (Meijer et al., 2019) ตัวอย่างของการกำกับดูแลเมืองอัจฉริยะ ได้แก่

#### 2.1.1 การใช้ Big Data และ AI ในการวิเคราะห์และคาดการณ์แนวโน้มเมือง

เมืองหลายแห่ง เช่น สิงคโปร์ ใช้ข้อมูลจากเซ็นเซอร์และแหล่งต่างๆ เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการจราจร การใช้พลังงาน และพฤติกรรมของประชาชน ช่วยให้สามารถวางแผนและตอบสนองต่อความต้องการของเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

#### 2.1.2 แพลตฟอร์มการมีส่วนร่วมดิจิทัล เมืองหลายแห่งได้พัฒนาแอปพลิเคชัน

มือถือหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ให้ประชาชนสามารถรายงานปัญหา แสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพัฒนาเมือง

#### 2.1.3 การใช้ IoT ในการจัดการโครงสร้างพื้นฐาน เซ็นเซอร์และอุปกรณ์ IoT

ช่วยในการตรวจสอบและจัดการโครงสร้างพื้นฐานของเมือง เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา และการจัดการขยะ

ทำให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีในการกำกับดูแลเมืองต้องคำนึงถึงประเด็นด้านความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยของข้อมูล และความเท่าเทียมในการเข้าถึงเทคโนโลยี (Jiang et al., 2019)

## 2.2 รูปแบบการกำกับดูแลแบบเครือข่ายและการทำงานร่วมกัน

แนวคิดการกำกับดูแลแบบเครือข่าย (Network Governance) เน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในการจัดการปัญหาเมืองที่ซับซ้อน แนวทางนี้มีความสำคัญเพิ่มขึ้นในบริบทที่ปัญหาเมืองมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกันมากขึ้น (da Cruz et al., 2019) ตัวอย่างของการกำกับดูแลแบบเครือข่าย ได้แก่

2.2.1 การสร้างพันธมิตรระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม เช่น กรณีของเชียงใหม่ที่มีการจัดตั้งคณะทำงานวางแผนนโยบายสำหรับเมืองสีเขียวที่ประกอบด้วยตัวแทนจากหลายภาคส่วน (Yim et al., 2015)

2.2.2 การสร้างเครือข่ายระหว่างเมือง เครือข่ายเช่น C40 Cities ช่วยให้เมืองต่างๆ สามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการรับมือกับความท้าทายร่วมกัน เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2.2.3 การใช้แพลตฟอร์มความร่วมมือออนไลน์ เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แม้จะอยู่ต่างสถานที่หรือต่างเวลา

2.3 แนวทางการกำกับดูแลที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางและการมีส่วนร่วมแบบดิจิทัล

การกำกับดูแลที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen-Centric Governance) เป็นแนวทางที่ให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชน การนำแนวคิด “การมีส่วนร่วมเชิงดิจิทัล” (Digital Altruism) ซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาและพัฒนาเมือง (Meijer et al., 2019) ตัวอย่างของแนวทางนี้ ได้แก่

2.3.1 การใช้แพลตฟอร์มการมีส่วนร่วมออนไลน์ เช่น กรณีของเฮลซิงกิที่พัฒนาแพลตฟอร์ม “City-as-a-Platform” ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมและบริการเมือง

2.3.2 การใช้เทคโนโลยี Crowdsourcing เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนในวงกว้าง เช่น การใช้แอปพลิเคชันให้ประชาชนรายงานปัญหาในเมือง

2.3.3 การจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้งบประมาณของเมือง ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

แนวทางนวัตกรรมเหล่านี้มีศักยภาพในการยกระดับการกำกับดูแลเมืองให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การนำแนวทางเหล่านี้ไปใช้ต้องคำนึงถึงบริบทเฉพาะของแต่ละเมือง และต้องมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

## 3. ทิศทางการวิจัยในอนาคตเกี่ยวกับการกำกับดูแลเมือง

จากการทบทวนวรรณกรรมและการวิเคราะห์กรณีศึกษาต่างๆ เกี่ยวกับการกำกับดูแลเมืองเพื่อความน่าอยู่ โดยสามารถระบุทิศทางการวิจัยในอนาคตที่สำคัญได้ดังนี้

### 3.1 การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างบริบทที่แตกต่างกัน

ความจำเป็นในการทำการศึกษเปรียบเทียบมากขึ้นเกี่ยวกับการกำกับดูแลเมืองในบริบทที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างเมืองในประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา (da Cruz et al., 2019)

เน้นย้ำถึงการวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นที่

3.1.1 การเปรียบเทียบรูปแบบการกำกับดูแลเมืองในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก เพื่อระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการกำกับดูแล

3.1.2 การวิเคราะห์ว่าแนวปฏิบัติที่ดีในการกำกับดูแลเมืองสามารถปรับใช้ข้ามบริบททางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันได้อย่างไร

3.1.3 การศึกษาผลกระทบของปัจจัยเฉพาะท้องถิ่น เช่น โครงสร้างทางการเมือง ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ต่อประสิทธิภาพของรูปแบบการกำกับดูแลเมืองต่างๆ

3.2 การสำรวจผลกระทบระยะยาวของรูปแบบการกำกับดูแลต่อความน่าอยู่

ความจำเป็นในการทำการศึกษาระยะยาวมากขึ้นเกี่ยวกับการกำกับดูแลเมืองในบริบทที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างเมืองในประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา (da Cruz et al., 2019) การวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นที่

3.2.1 การติดตามผลกระทบระยะยาวของนโยบายและแนวทางการกำกับดูแลเมืองต่อความน่าอยู่ โดยใช้การศึกษาแบบระยะยาว (Longitudinal Studies)

3.2.2 การวิเคราะห์ความยั่งยืนของผลลัพธ์ที่ได้จากแนวทางการกำกับดูแลเมืองต่างๆ โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

3.2.3 การประเมินผลกระทบของการกำกับดูแลเมืองต่อความเท่าเทียมทางสังคมและการกระจายผลประโยชน์ในระยะยาว

3.3 การพัฒนาตัวชี้วัดสำหรับประเมินประสิทธิภาพของการกำกับดูแลเมือง

การพัฒนาตัวชี้วัดที่ครอบคลุมและเป็นมาตรฐานมากขึ้นสำหรับการประเมินประสิทธิภาพของการกำกับดูแลเมือง (Jiang et al., 2019) การวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นที่

3.3.1 การพัฒนาชุดตัวชี้วัดที่ครอบคลุมมิติต่างๆ ของการกำกับดูแลเมือง รวมถึงประสิทธิภาพ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความยั่งยืน

3.3.2 การสร้างเครื่องมือวัดผลที่สามารถใช้ได้ในบริบทที่หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อการเปรียบเทียบระหว่างเมืองและภูมิภาค

3.3.3 การพัฒนาวิธีการประเมินผลที่ผสมผสานข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ภาพที่สมบูรณ์ของการกำกับดูแลเมือง

3.4 การศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีต่อการกำกับดูแลเมือง

ความสำคัญของการศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลมีความสำคัญต่อการกำกับดูแลเมือง (Meijer et al., 2019) การวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นที่

3.4.1 การประเมินประสิทธิภาพและผลกระทบของแพลตฟอร์มการมีส่วนร่วมดิจิทัลต่อการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายของเมือง

3.4.2 การวิเคราะห์ผลกระทบของ Big Data และ AI ต่อการวางแผนและการจัดการเมือง รวมถึงประเด็นด้านจริยธรรมและความเป็นส่วนตัว

3.4.3 การศึกษาวิธีลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลและสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการดิจิทัลของเมือง

3.5 การวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวของการกำกับดูแลเมืองต่อวิกฤตและการเปลี่ยนแปลง การกำกับดูแลเมืองมีความสำคัญมาก ซึ่งทำให้สามารถปรับตัวต่อวิกฤตและการเปลี่ยนแปลง

ได้ (Birkmann et al., 2010) การวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นที่

3.5.1 การวิเคราะห์ความยืดหยุ่นของรูปแบบการกำกับดูแลเมืองต่างๆ ในการรับมือกับวิกฤต เช่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ หรือการระบาดของโรค

3.5.2 การบูรณาการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้ากับการกำกับดูแลเมืองในระยะยาว

3.5.3 การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความสามารถในการปรับตัว (Adaptive Capacity) ของระบบการกำกับดูแลเมือง

ทิศทางการวิจัยเหล่านี้จะช่วยเพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับการกำกับดูแลเมืองและช่วยให้สามารถพัฒนาแนวทางที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นในการสร้างเมืองน่าอยู่ในอนาคต การวิจัยเหล่านี้ควรมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ ผสมผสานมุมมองจากสาขาวิชาต่างๆ เช่น การวางผังเมือง รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา และวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ เพื่อให้ได้ภาพที่ครอบคลุมและลึกซึ้งของการกำกับดูแลเมืองในยุคปัจจุบัน

## บทสรุป

บทความนี้ได้นำเสนอมุมมองที่ครอบคลุมเกี่ยวกับบทบาทของการกำกับดูแลเมืองในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ โดยวิเคราะห์วิวัฒนาการของแนวคิดการกำกับดูแลเมือง มิติสำคัญของการกำกับดูแลเพื่อความน่าอยู่ มีการวิเคราะห์กรณีศึกษา ความท้าทายและโอกาสในการกำกับดูแลเมือง ตลอดจนแนวทางนวัตกรรมและทิศทางการวิจัยในอนาคต โดยมีข้อค้นพบสำคัญดังนี้

### 1. ความสำคัญของการกำกับดูแลเมืองที่มีประสิทธิภาพต่อความน่าอยู่

การกำกับดูแลเมืองที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเมืองน่าอยู่ โดยมีบทบาท ดังนี้ การสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม และความเท่าเทียมทางสังคม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของเมือง การพัฒนาและบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ การเพิ่มความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวของเมืองต่อความท้าทายต่างๆ และการกำกับดูแลเมืองที่ดีสามารถช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และส่งเสริมความยั่งยืนในระยะยาว

### 2. บทเรียนสำคัญจากกรณีศึกษา

กรณีศึกษาของเมืองต่างๆ ที่ได้นำเสนอในบทความนี้ให้บทเรียนสำคัญเกี่ยวกับการกำกับดูแลเมืองเพื่อความน่าอยู่ ได้แก่ ความสำคัญของวิสัยทัศน์ระยะยาว เมืองที่ประสบความสำเร็จ เช่น เมลเบิร์น และรีดดอเตอร์ดัม มีวิสัยทัศน์ระยะยาวที่ชัดเจนในการพัฒนาเมือง การบูรณาการนโยบายและการวางแผน การบูรณาการนโยบายด้านต่างๆ เช่น การขนส่ง การใช้ที่ดิน และการพัฒนาเศรษฐกิจ ช่วยให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและครอบคลุม การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความหมาย ช่วยให้นโยบายและโครงการต่างๆ ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และความยืดหยุ่นและการปรับตัว เมืองที่มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น รีดดอเตอร์ดัม สามารถรับมือกับความท้าทายใหม่ๆ ได้ดีกว่า

### 3. ความท้าทายและโอกาสในอนาคต

แม้ว่าการกำกับดูแลเมืองจะมีความสำคัญ แต่มีความท้าทายหลายประการที่ต้องรับมือ ได้แก่ การจัดการกับการเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็วและความต้องการโครงสร้างพื้นฐานที่เพิ่มขึ้น การรับมือกับ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม การลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสและบริการ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและเท่าเทียมในการกำกับดูแลเมือง อย่างไรก็ตาม ความท้าทายเหล่านี้ยังนำมาซึ่งโอกาสในการพัฒนาแนวทางการกำกับดูแลเมืองที่นวัตกรรมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การพัฒนารูปแบบการกำกับดูแลแบบร่วมมือ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล

#### 4. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้กำหนดนโยบายและนักวางแผนเมือง

จากการศึกษานี้ มีข้อเสนอแนะสำคัญสำหรับผู้กำหนดนโยบายและนักวางแผนเมือง ได้แก่ การพัฒนาวิสัยทัศน์ระยะยาวที่คำนึงถึงความยั่งยืนและความน่าอยู่ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการวางแผนและการตัดสินใจ การบูรณาการนโยบายและแผนงานต่างๆ เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ครอบคลุมและยั่งยืน การลงทุนในการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในการกำกับดูแลเมือง การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลอย่างชาญฉลาดเพื่อปรับปรุงการตัดสินใจและการให้บริการ การสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องซึ่งรวมถึงภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุงการกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป การศึกษาชี้ให้เห็นว่าแม้ไม่มีรูปแบบการกำกับดูแลเมืองที่เหมาะสมกับทุกบริบท และแต่ละเมืองต้องพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมเฉพาะของตน แต่หลักการสำคัญ เช่น การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส และการบูรณาการ สามารถประยุกต์ใช้ได้กับบริบทหลากหลาย ทั้งนี้ การกำกับดูแลเมืองที่มีประสิทธิภาพเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างเมืองที่น่าอยู่ที่ยั่งยืน การพัฒนาแนวทางที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และใช้ประโยชน์จากโอกาสใหม่ๆ จะช่วยให้เมืองรับมือกับความท้าทายและยกระดับคุณภาพชีวิตได้อย่างแท้จริง การสร้างเมืองที่น่าอยู่จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำพาเมืองไปสู่อนาคตที่ยั่งยืนเท่าเทียม และน่าอยู่สำหรับทุกคน

## เอกสารอ้างอิง

- Abbasov, R. (2025). The impact of climate change on urbanization processes: comprehensive analysis. *International Journal of Science and Research Archive*, 14(3), 713-719. <https://doi.org/10.30574/ijrsra.2025.14.3.0634>
- Baud, I. S. A., Jameson, S., Peyroux, E., & Scott, D. (2021). The urban governance configuration: A conceptual framework for understanding complexity and enhancing transitions to greater sustainability in cities. *Geography Compass*, 15(5), e12562. <https://doi.org/10.1111/gec3.12562>
- Birkmann, J., Garschagen, M., Kraas, F., & Quang, N. (2010). Adaptive urban governance: New challenges for the second generation of urban adaptation strategies to climate change. *Sustainability Science*, 5(2), 185–206. <https://doi.org/10.1007/s11625-010-0111-3>
- Chan, R. C. K., & Hu, Y. (2004). Urban governance: A theoretical review and an empirical study. *Asian Geographer*, 23(1-2), 5-17. <https://doi.org/10.1080/10225706.2004.9684109>
- da Cruz, N. F., Rode, P., & McQuarrie, M. (2019). New urban governance: A review of current themes and future priorities. *Journal of Urban Affairs*, 41(1), 1-19. <https://doi.org/10.1080/07352166.2018.1499416>
- Jiang, H., Geertman, S., & Witte, P. (2019). Smart urban governance: An urgent symbiosis? *Information Polity*, 24(3), 245–269. <https://doi.org/10.3233/IP-190130>
- Ioan-Franc, V., Ristea, A.-L., & Popescu, C. (2015). Integrated urban governance: A new paradigm of urban economy. *Procedia Economics and Finance*, 22, 699-705. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)00287-7](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)00287-7)
- Lange, F. E. (2010). *Urban governance: An essential determinant of city development* (Theory and Practice No. 6). World Vision Institute for Research and Development. [https://www.world-vision.de/sites/worldvision.de/files/pdf/TP6\\_UrbanGovernance\\_FEL.pdf](https://www.world-vision.de/sites/worldvision.de/files/pdf/TP6_UrbanGovernance_FEL.pdf)
- Mahmoudi, M., Ahmad, F., & Abbasi, B. (2015). Livable streets: The effects of physical problems on the quality and livability of Kuala Lumpur streets. *Cities*, 43, 104–114. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2014.11.016>
- Meijer, A. J., Lips, M., & Chen, K. (2019). Open governance: A new paradigm for understanding urban governance in an information age. *Frontiers in Sustainable Cities*, 1, 3. <https://doi.org/10.3389/frsc.2019.00003>
- Shalaby, H., & Aboelnaga, S. (2017). *Climate Change Impacts on Urban Planning in the Cities*. SSRN Electronic Journal. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3162375>
- Singh, R., Verma, P., Singh, V. K., Srivastava, P., & Kumar, A. (2022). Urban ecology and climate change. In R. Bhadouria, S. Upadhyay, S. Tripathi, & P. Singh (Eds.), *Urban ecology and global climate change* (pp. 1–29). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119807216.ch1>

- Sintusingha, S., Wu, H., & Li, X. (2017). A note on the liveability measure in Melbourne. In P. X. W. Zou, J. Sanjayan, M. Alam, & X. Xu (Eds.), *Proceedings of the 22nd International Conference on Advancement of Construction Management and Real Estate (CRIOCM 2017)* (pp. 595–603). Chinese Research Institute of Construction Management (CRIOCM).
- Toan, N.Q., & Nhu, D.T. (2020). Smart urban governance in smart city. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*, 869(2), 022021. <https://doi.org/10.1088/1757-899X/869/2/022021>
- van Berckel Smit, F. J. N. (2023). The rise of new public management at the institutional level: an analysis of a Dutch university and the role of administrators in initiating organizational change, 1980s to 2010s. *Management & Organizational History*, 18(3–4), 223–243. <https://doi.org/10.1080/17449359.2023.2244462>
- Yim, K. H., Ha, M. C., Jo, C. J., Han, K.-M., Baek, J. I., & Ban, Y.-U. (2015). Strategic planning for the smart-green city through urban governance. *International Journal of Built Environment and Sustainability*, 2(3), 192-201. <https://doi.org/10.11113/ijbes.v2.n3.81>